ülekohtuselt kinni ja raiuti tükkideks, kui nad meelepahas neile antud julgeoleku-tõotuse murdmise pärast vastu hakkasid. Paidest liikus orduvägi Tallinna alla, hävitades Eesti väehulki Kimmola küla juures ja Konnevere soos. Tallinna all kaotasid ilma välise abita jäänud eestlased 14. V lahingu saksa õppinud vägede vastu. H.-V. vasalkond andis Tallinna ja Rakvere kindluse ühes neile kuuluvate maa-aladega ordu võimusesse tingimusega, et need Taani kroonile tagasi antaks, kui H.-V. vasalkond seda ühiselt nõuab ja kui ordule tasutakse tema kulud mässu allasurumisel. Tallinna lossi jäi orduvõimu esindajaks selleaegne Viljandi komtuur Goswin von Herike (vt.). Ordumeister ise läks kaasasolevate vägedega Läänemaale, teel hirmsasti rüüstates ja tappes, kus eestlased Haapsalut piirasid (Hoeneke järele algas mäss Läänes samal ajal kui Harjuski). Kuid eestlased ei oodanudki siin sakslaste päralejõudmist ja põgenesid metsadesse ning soodesse. Eestlastest appi palutud Rootsi võimud Soomest jõudsid laevastikuga Tallinna alla alles paar päeva hiljemini; kuuldes, et eestlased löödud ja leides Tallinna ordu võimuses sõlmisid Turu foogt Dan Niclisson ja Viiburi linnahärra Johannes Göteson 21. V H.-V. maanõunikkudega, vasalkonnaga, Tallinna linnaga jne. vaherahu 14. märtsini 1344 (lõplik Eestimaa ja Rootsi vaheline rahu tehti arvat. 5. IX 1344). Ka õnnestus Riia komtuuril Lõuna-Eesti jne. orduvägedega ja Tartu piiskopi sõjavägedega mai lõpul Tartu piiskopkonda sissetunginud ja Otepääni edasijõudnud Pihkva venelaste vägesid tagasi hoida. Seega oli mässuliikumisele mandril piir pandud.

Samuti ebaõnnestus mässukatse toomapäeval ordu-alal Viljandis. Siiski tõsisema ilme omandas jaagupipäeval Saaremaal puhkenud mässulaine; eestlased vallutasid Saare-Lääne piiskopi lossi ja Pöide ordukantsi. Kuid sama a. sügisel Preisist pärale jõudnud abivägedega likvideeris ordu esmalt novembris lõplikult mässuliikumise Harjus, kus kevadise karistuse eest pakku läinud eestlaste meeleheitlik vastupanu täiesti murti. Ka Saaremaal pandi liikumisele sellega piir, et Saksa väed veebr. 1344 üle jää maale tulles Karja maalinna läheduses Pamma (?) metsas pärast vihast võitlust vallutasid eestlaste kantsi. Peale paari nädala pikkust kättemaksu-retke pöördusid saksa peaväed mandrile tagasi, jättes saarele maa alistamiseks tarviliku meeskonna. Saarlased ei suutnud päästa seisukorda oma kasuks uue liikumisega saare läänepoolses osas 1344. a. suvel: ka see rauges ühiste ordu, Riia ja Tartu piiskopi vägede, H.-V. vasallide ja pärismaalaste, kurelaste, liivlaste, semgallide, lätlaste ja mandri eestlaste Saaremaale päralejõudmisel veebr. 1345. Endistest sündmustest heidutatud saarlased ei katsunudki suvel uuesti üleskohendatud Karja maalinna kaitsta. Nii likvideeriti sakslaste poolt mäss lõplikult ka Saaremaal; eestlased sunniti piiskopile Kuresaare ja ordule endise Pöide lossi lähedale Maasi linna üles ehitama. Suure Eesti mässu ebaõnnestumise põhjustena võiks mainida eestlaste mitte-kooskõlastatud ja mitte-üheaegset talitamist, mida muidugi takistas võõra võimu järelevalve ja eestlaste kuuluvus mitmesse võimkonda; mässu nurjamineku põhjuste hulgas väärib tähelepanu ka ordu sõjavägede suurem sõjaline oskus, sellekohane ettevalmistus ja paremad sõjariistad; muidugi ka see, et hädaohu silmapilgul terve Vana-Liivimaa Saksa sõjajõud üksmeelselt talitasid ja et Liivi ordu kriitilisel silmapilgul 1343. a. Preisist abi sai; suur tähtsus oli muidugi ka sellel, et sakslased 1343. a. kiirelt talitasid, võõra sõjalise vahelesegamise halvasid ja killustatud jõududega võideldes mässulise liikumise võisid alla suruda ja seega maal täiesti seisukorra peremeheks pääseda.

Mässu rahustamisel olid eestlased raskelt kannatada saanud. Hukkunute arv oli tolleaegse rahva arvuga võrreldes kohutavalt suur, nii et suure Eesti mässu mahasurumine on võrreldav verisemate ajaloo sündmustega. Suures Eesti mässus kannatas eriti ka H.-V. ja Lääne vasalkond, kelle liikmeist mässus palju hukkus. Ka oli vasalkondadele tulunduslikult raske hoop antud: mõisad maha põletatud ja palju orjuse- jne. kohustuslikke hukatud. Eriti rasked olid aga mässu tagajärjed talupoegadele, kes kaotasid oma ehitused ja liikuva vara. Sakslased olid mässu mahasurumisel hirmsa töö teinud: alguses tapeti kõik, kes ette juhtusid, pärast hakati hukkamises piiri pidama, et enesele töötegijaid orje säästa. Suure Eesti mässu mahasurumine on tumedamaid ja verisemaid lehekülgi ajaloos.

Mässul olid peale suurte sotsiaalsete ja tulunduslikkude ka politilised tagajärjed. Tallinnale ja Rakverele panditi lisaks a. 1345 Narva ja kui kun. Waldemar IV Atterdag sept. 1345 kuni maini 1346 oli maal viibinud, jõudis ta kindlale arvamisele, et meretagune asumaa Taanile kasuta ning et seda raske pidada, ja müüs selle järgmise Liivi ordumeistri Goswin v. Herike ajal Saksa ordu kõrgmeistrile Heinrich Dusemer'ile (29. VIII 1346), kes selle siis (7. VI 1347) Liivimaa ordumeistrile Preisi kõrgmeistri nimel valitsemiseks edasi andis.

Jüng. Livl. Reimchronik des Barth. Hoeneke 1315—48, herausgeg. v. K. Höhlbaum (1872); Renner; Die Chronik Wiegands von Marburg, herausgeg. v. Th. Hirsch (*Scrip-*